

הזמנת כותי לסעודת יום טוב

1 שמות פרק יב:טז

(טז) וביום הראשון מקרא ק' דש וביום השביעי מקרא ק' דש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם:

2 תלמוד בבלי מסכת ביצה דף כא עמוד א

דתניא: +שמות יב+ אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, ממשמע שנאמר לכל נפש - שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע, כענין שנאמר +ויקרא כד+ ומכה נפש בהמה ישלמנה, תלמוד לומר לכם לכם - ולא לכלבים, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: אפילו נפש בהמה במשמע, אם כן, מה תלמוד לומר לכם - לכם ולא לנכרים.

3 רא"ש שם

אם נשלח שליח גוי לישראל ביום טוב מותר להאכילו ביום טוב וכן נוהגין באשכנז שיש להם עבדים ושפחות גוים דלא אסר רבי יהושע בן לוי אלא לזמן את הגוי שהוא חפץ ביקרו ומרבה לו מנות וחיישינן שמא יבשל קדירה לבדה שלא היה מבשל בה אם לא בשביל הגוי דאם לא הרבה בשביל הגוי אלא בקדירה שהוא מבשל בה ליכא חשש איסור והא ליכא למיחש בעבדים ושפחות שבבית ישראל וכך כתב גם בפרק מי שהפך (מו"ק סי' יב) שלא אסרו חכמים אלא לזמן הגוי שהוא רוצה לכבדו ומרבה מנות בשבילו אבל אם יש לישראל עבדים ושפחות גוים אוכלין עמו ב"ט ולא ראינו מי שנזהר מזה וגם שליח גוי שנשתלח לישראל אוכל עמו בבית ביום טוב

4 רמב"ם הלכות יום טוב פרק א

אין אופין ומבשלין ביום טוב כדי להאכיל גוים ח או כלבים שנאמר +שמות י"ב+ הוא לבדו יעשה לכם לכם ולא לגוים לכם ולא לכלבים, לפיכך מזמנין את הגוי בשבת ואין מזמנין אותו ביום טוב גזירה שמא ירבה בשבילו, אבל אם ט בא הגוי מאליו אוכל עמהן מה שהן אוכלין שכבר הכינוהו.

5 כל בו שם

אין מזמנין הגוי ביום טוב גזירה שמא ירבה בשבילו והירושלמי (חלה פ"א ה"ה) מתיר אם אין מכירו שאין לחוש שמא ירבה בשבילו. וכתב עוד (שם ע"ג) עיסת גוי או שפחה שמוזנותם עליו כל זמן שישראל אוכל מפתן או מתבשילין נאפית ביום טוב אבל אין ראוי לייחד להן פת או מנה לבדם.

6 טור אורח חיים סימן תקיב

אין מבשלין לצורך א"י ב"ט הלכך אפילו להזמינו אסור שמא ירבה בשבילו ודוקא להזמינו דכיון שרוצה לכבדו חיישינן שמא ירבה בשבילו אבל לעבדו ושפחתו בביתו וכן שליח השלוח לו מותר להאכילם עמו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילם כתב הרמב"ם אבל אם בא הא"י מאליו אוכל עמו שכבר הכינוהו ואינו נראה דאע"פ שכבר הכינוהו אכתי איכא למיחש שמא ירבה בשבילו אם הוא חשוב וראוי לכך אלא צריך שיאמר לו אם יספיק לך במה שהכננו לעצמינו בוא ואכול:

7 שולחן ערוך אורח חיים סימן תקיב:א

אין מבשלים לצורך כותים ב"ט, לפיכך אסור להזמינו שמא ירבה בשבילו; ודוקא להזמינו, הגה: לביתו, אבל לשלוח לו לביתו ע"י כותי, שרי, אבל עבדו ושפחתו, וכן שליח שנשתלח לו, וכן כותי שבא מאליו, מותר להאכילו עמו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילו. הגה: ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו באותה קדירה שמבשל בה לעצמו, אבל לשאר כותים, בכל ענין אסור

8 ערוך השולחן אורח חיים סימן תקיב סעיף ה-ו

יש מי שאומר דזה שאסור להזמינו ב"ט זהו קודם שתקן כל צרכי סעודה אבל אחר שתיקן והוא סמוך לסעודה מותר להזמינו [שם בשם תניא] אך דבר זה לא משכחת לה אלא כשלא היה בדעתו מקודם להזמינו דאם היה בדעתו פשיטא שאסור שהרי יש חשש שירבה בשבילו ודבר זה לא שכיח דממה נפשך אם קודם הסעודה מזמינו איך אפשר ששעה מקודם לא היה דעתו עליו אלא דמיירי שבא הא"י אליו סמוך לסעודה דאז מבקשו ומזמינו ומתחלה לא היה דעתו

ויש להבין בזה שהתרנו שעבדו ושפחתו מותרים לאכול עמו איך התרנו והרי בהכרח להרבות בשבילם ואם נאמר דבאותה קדירה מותר להרבות מפני שמתבשל יפה כשהקדירה מליאה כמ"ש בסי' תק"ג א"כ נתיר ג"כ להזמין לא"י וירבה בשבילו באותה קדירה אך האמת הוא דבהזמנה חיישינן שמא ירבה בשבילו בקדירה אחרת שמפני שרוצה לכבדו יעשה לו מטעמים אחרים אבל בעבדו ושפחתו לא חיישינן

9 משנה ברורה שם

ויש דוקא בבת אחת דחד טרחא הוא אבל להוסיף א"כ בשר בשבילם אסור א"כ יש לו מאכלים אחרים שיוכל לפיסו במ נמצא שכל הבשר היה ראוי בשביל ישראל ואז מתר לתן להם לאכל מזה.